

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

Factors affecting the prevention of corruption in cooperatives in the area of Cooperative Audit Office 4

วิระภา เสี่ยงหวาน

ยุภาพร ยุภาศ

สัณญา เคนาภูมิ

นักศึกษาปริญญาโท ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Wirapha Siengwan

Yupaporn Yupas

Sanya Kenaphum

M.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

Corresponding E-mail : wanwisachmphuwises69@gmail.com

วันที่รับบทความ: 21 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 22 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 29 มกราคม 2567

Received: December 21, 2023; Revised: January 22, 2024; Accepted: January 29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 จำนวน 320 คน ใช้วิธีการคัดเลือกโดยใช้สูตรของยามาเน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ปัจจัยด้านความตระหนักของสมาชิก และปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริตสามารถร่วมกันพยากรณ์การป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $R^2 = 0.323$ และสามารถพยากรณ์การป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้ร้อยละ 32.30 2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 คือ สหกรณ์จึงต้องจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายในที่ดี การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผน

บริหารความเสี่ยง การกำหนดนโยบายเรื่องการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์และการกำหนดแนวทางด้านจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การป้องกัน; การทุจริต; สหกรณ์

Abstract

The objectives of this research are 1) to study factors affecting the prevention of corruption of cooperatives in the area of the Cooperative Audit Office No. 4 and 2) to study recommendations for developing the prevention of corruption of cooperatives in the area of the Cooperative Audit Office. Cooperative No. 4 The sample group used in the research was the cooperative operating committee in the area of Cooperative Audit Office No. 4, numbering 320 people, using the selection method using the Yamanae formula. Tools used to collect data It is a 5-level rating scale questionnaire. Data was analyzed using frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. and multiple linear regression analysis The results of the research found that 1) Factors that affect the prevention of corruption in cooperatives in the area of Cooperative Audit Office No. 4 include factors in the efficiency of internal control of cooperatives. Factors in strict law enforcement measures Member awareness factors and the factor of fear of corruption They can jointly predict the prevention of corruption in cooperatives in the area of Cooperative Audit Office No. 4 with statistical significance at the level of .05 $R^2 = 0.323$ and can predict the prevention of corruption in cooperatives by 32.30 percent. 2) Suggestions in Developing the prevention of corruption in cooperatives in the area of Cooperative Audit Office No. 4 means that cooperatives must develop work guidelines based on good internal control principles. Preparation of strategic plans and risk management plans Establishing policies on preventing corruption in cooperatives and setting ethical guidelines for operations.

Keywords: Prevention; Corruption; Cooperative

บทนำ

การเกิดปัญหาการทุจริตขึ้นภายในสหกรณ์ไม่ว่าจะมีมูลค่าความเสียหายมากน้อยเพียงใด ย่อมส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จนบางแห่งอาจไม่สามารถจ่ายเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิก

ได้ ดังนั้น จึงเป็นต้องให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่อง ในการดำเนินงานของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะมาตรการป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องประเภทการทุจริต เพราะหากเกิดการทุจริตในระบบสหกรณ์มากยิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ การป้องกันและแก้ปัญหการทุจริตในระบบสหกรณ์ จะต้องใช้หลายๆวิธีการควบคู่กัน และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน คณะกรรมการสหกรณ์ รวมไปถึงสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งจะต้องร่วมกันดูแลรักษาผลประโยชน์ของตนเองและสหกรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จึงจะสามารถป้องกันการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้นได้ ปัญหาสำคัญของสหกรณ์ไทยลำดับต้น ๆ คือ ปัญหาการคอร์รัปชัน (Corruption) โดยสาเหตุส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ที่ไม่มีระบบการบริหารจัดการ และระบบการควบคุมที่ด้อยลงจากการคอร์รัปชันในสหกรณ์มาจาก 3 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดทักษะในการบริหารจัดการ ผู้บริหารงานสหกรณ์ในบางแห่งรับผดชอบเงินเป็นจำนวนมากแต่ติดอยู่ในวังวนการแสวงหาผลประโยชน์ หล่มหลงกับอำนาจนำมาซึ่งความเสียหายเริ่มจากเล็ก ๆ จนลุกลามไปเป็นปัญหาใหญ่โต (สาคร บุญเชิญ, 2561:272)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2556 ได้เกิดเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์ไทยขึ้นภายหลังที่สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นไม่สามารถถอนเงินของตนเองได้ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากการดำเนินธุรกิจที่ขาดความโปร่งใสและการกำกับดูแลที่เข้มงวดและการตรวจสอบที่ละเอียดถี่ถ้วน และในช่วงต้นปี พ.ศ. 2560 เกิดกรณีอดีตประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ออกอุบายให้ร่วมระดมเงินลงทุนซื้อโคเวตาลอตเตอรี่แลกผลตอบแทนเสียหายกว่า 1 พันล้านบาท และในช่วงปี พ.ศ. 2565 กรณีเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำกัด ยักยอกเงินรับฝากของสมาชิกมูลค่าความเสียหายกว่า 600 ล้านบาท (ชัยวุฒิ เชมะรังสี, 2561)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพสหกรณ์และประเภทสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 พบว่า สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจในปี 2565 มีทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรจำนวน 363 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 61 แห่ง สหกรณ์บริการจำนวน 41 แห่ง สหกรณ์เครดิตยูเนียนจำนวน 56 แห่ง สหกรณ์ประมงจำนวน 5 แห่ง สหกรณ์นิคมจำนวน 4 แห่ง และสหกรณ์ร้านค้าจำนวน 1 แห่ง (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2565) อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ที่มีการจัดตั้งขึ้นจะเห็นได้ว่าบางแห่งมีปัญหาการดำเนินงาน เกิดมีการทุจริตและข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชี ปัญหาที่เกิดอาจพิจารณาประเมินสาเหตุได้หลาย ๆ ประการ เช่น ระบบการควบคุมภายในไม่ดี การบริหารจัดการของคณะกรรมการขาดการตรวจสอบและควบคุมไม่ยึดหลักตามข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ที่เป็นกรอบการดำเนินธุรกิจและควบคุมการดำเนินงานผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์มีแนวโน้มมีข้อบกพร่องเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีกลวิธีต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่เกิดจากคณะกรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ นำไปสู่การทุจริตและข้อบกพร่องเกิดขึ้นในสหกรณ์ การทุจริตและข้อบกพร่องในสหกรณ์หลาย ๆ อย่างเปลี่ยนแปลงซับซ้อนขึ้น ซึ่ง

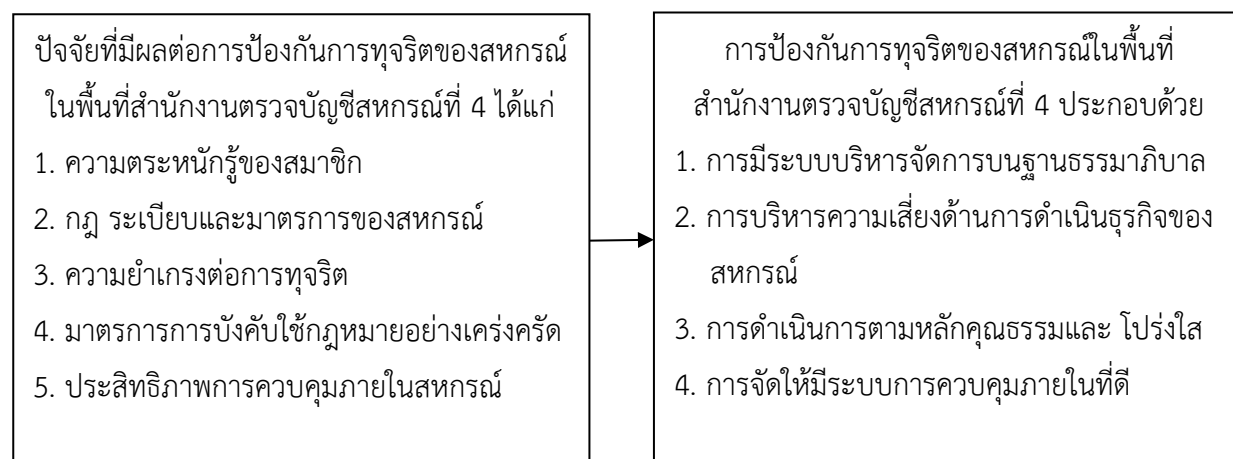
อาจเป็นสัญญาณบอกเหตุในสหกรณ์หรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายในสหกรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ในการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในและป้องกันการทุจริตได้อย่างเหมาะสม ช่วยลดปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ โดยเลือกสหกรณ์ดำเนินธุรกิจที่มีความยากในการสอบบัญชีมากและมากที่สุดจากสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร รวม 531 แห่ง จำนวน 1,500 ราย (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จำนวน 320 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ ดังนี้ (Yamane, 1973: 727) วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเป็นประเภทสอบถามรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ประกอบด้วย ความตระหนักรู้ของสมาชิก กฎระเบียบและมาตรการของสหกรณ์ ความยำเกรงต่อการทุจริต มาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.66 สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ

(Item-total Correlation) ได้ค่าระหว่าง 0.690 – 0.945 และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.95

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551, น. 186) ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ช่วงคะแนนระดับการปฏิบัติงาน 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ช่วงคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง น้อย

ช่วงคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

ช่วงคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง มาก

ช่วงคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

3. การวิเคราะห์ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ว่าปัจจัยใดบ้างที่สามารถพยากรณ์หรือทำนายซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 โดยนำตัวแปรอิสระมาทดสอบการพยากรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise และสร้างสมการพยากรณ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 โดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกัน การทุจริตของสหกรณ์	การป้องกันการทุจริต ของสหกรณ์			t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	2.324	0.157	-	14.758	0.000
1. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายใน สหกรณ์ ICE	0.199	0.026	0.359	7.528	0.000
2. ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด (LEM)	0.090	0.025	0.182	3.568	0.000
3. ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก (MEA)	0.088	0.024	0.183	3.620	0.000
4. ปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต (FOC)	0.065	0.023	0.137	2.804	0.005

$R = 0.568$, $R^2 = 0.323$, $AdjR^2 = 0.314$, $SEE = 0.241$, $F = 37.57$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Stepwise (Multiple Linear Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ 4 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ (ICE) ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด (LEM) ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก (MEA) และปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต (FOC) สามารถร่วมกันพยากรณ์การป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $R^2 = 0.323$ และสามารถพยากรณ์การป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้ร้อยละ 32.30 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้ $TCP = 2.324 + 0.199(ICE) + 0.090(LEM) + 0.088(MEA) + 0.065(FOC)$

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 คือ ด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก ด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต และด้านกฎ ระเบียบและมาตรการของสหกรณ์ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้สหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 สามารถป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สหกรณ์จึงต้องจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายในที่ดี การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนบริหารความเสี่ยง การกำหนดนโยบายเรื่องการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์และการกำหนดแนวทางด้านจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก และปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต สามารถร่วมกันพยากรณ์การป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $R^2 = 0.323$ และสามารถพยากรณ์การป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้ร้อยละ 32.30 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้ $TCP = 2.324 + 0.199(ICE) + 0.090(LEM) + 0.088(MEA) + 0.065(FOC)$

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 คือ ด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก ด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต และด้านกฎ ระเบียบและมาตรการของสหกรณ์ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้สหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 สามารถป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สหกรณ์จึงต้องจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายในที่ดี การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนบริหารความเสี่ยง การกำหนดนโยบายเรื่องการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์และการกำหนดแนวทางด้านจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก และปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และคณะ (2554) กล่าวว่า การควบคุมภายใน (Internal Control) ไม่เพียงแค่จัดระบบควบคุมของบัญชีและการเงินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการทุจริต หรือการใช้ทรัพยากรในทางที่ผิด อันเป็นการช่วยลด ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์ (2558, น. 85) กล่าวว่า การควบคุมภายใน หมายถึง การจัดระบบปฏิบัติงานภายในองค์กร เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทุจริตและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินขององค์กร การจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงช่วยสร้างความเชื่อถือได้ของรายงาน

ทางการเงิน ในขณะที่ด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เริงชัย คงสงค์ (2547) กล่าวว่าความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความสำนึก ความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยมี เหตุการณ์สภาพแวดล้อมหรือสังคมหรือสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก และด้านความยำเกรงต่อการทุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง การกระทำ หรือความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่อง การไม่ทุจริตและประพฤติมิชอบ การปฏิบัติกฎที่กำหนดไว้การไม่หลอกลวงการพูดแต่ความจริง การไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ การมีความยุติธรรมและมีความละเอียดรอบคอบ

2. ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) เสนอแนวทางการตรวจจรร่องทางที่เปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตโดยให้ความสำคัญของการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของธรรมาภิบาล (Corporate Governance) อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการรายงานทางการเงินเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของการบริหารองค์กรและคุณภาพของงบการเงิน (Habib & Hossain, 2013, Rittenberg, 2013; Wright, 2013) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ เจษฎาวุธ (2547, น. 15) กล่าวว่า ธรรมาภิบาลคือ โครงสร้างการจัดการ องค์กร นโยบาย กระบวนการปฏิบัติและระบบการควบคุมภายในขององค์กร ที่ออกแบบมาใช้ขึ้นำการปฏิบัติงานทั้งหมดในลักษณะต่อเนื่อง และควบคุมกิจกรรมทั้งหมดขององค์กรด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความเอาใจใส่ต่อการปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดและต่อผู้รับผลประโยชน์โดยการปฏิบัติไปตามกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดเพื่อจะได้รายงานถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของ

3. ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชิญ บำรุงวงศ์ (2552) การบัญญัติกฎหมายสหกรณ์ รัฐมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรับรองสภาพทางกฎหมายของสหกรณ์ว่าเป็นนิติบุคคลซึ่งมีสถานะและสภาพต่างจากบุคคลธรรมดา กฎหมายจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งและการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการควบคุมกำกับดูแลให้สหกรณ์ดำเนินงานโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคม เพื่อให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกสหกรณ์และประชาชนทั่วไปที่ติดต่อกับนิติสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของสหกรณ์เอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2556, น. 2) กล่าวว่า การควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่กำหนดร่วมกัน โดยคณะกรรมการผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานขององค์กรทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่ากิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องความมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินและการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ จากการละเว้นไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติผิดกฎหมาย และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ตลอดจนกฎ ระเบียบและข้อบังคับขององค์กรเอง

4. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

สอดคล้องกับมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารความเสี่ยงและการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการ COSO มาตรฐาน COSO ได้เสนอแนะการวางกรอบแนวทางการจัดระบบการควบคุมภายในองค์กร (Internal Control Framework) (Rittenberg, 2013; Wright, 2013; Clinton, Pinello, & Skaife, 2014) ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) และการติดตามประเมินผล (Monitoring) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จันทนา สาขากกร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และศิลปพร ศรีจันเพชร. 2557, น. 2-31) กล่าวว่า การควบคุมภายในที่ดีจะมีลักษณะคือ มีแผนจัดแบ่งส่วนงาน มีระบบการควบคุมทางบัญชีที่ดี มีแนวทางปฏิบัติงานที่ดี โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานแต่ละตำแหน่งไว้อย่างครบถ้วนเป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนวิธีปฏิบัติงาน การมอบหมายหน้าที่และกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การโต้แย้งหรือขัดความรับผิดชอบของพนักงานใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมกับความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 ทั้งหมด 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความตระหนักรู้ของสมาชิก ปัจจัยด้านกฎ ระเบียบและมาตรการของสหกรณ์ ปัจจัยด้านความเข้มแข็งต่อการทุจริต ปัจจัยด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายในสหกรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้สหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 สามารถป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะทั้ง 5 ปัจจัยนี้ต่างส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน เพราะจากการวิจัยจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย กับการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.01 และ 0.05 ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการทุจริต ดังนั้น สหกรณ์ต้องศึกษาหาความรู้หรือประสบการณ์ รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายในที่ดี การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนบริหารความเสี่ยง การกำหนดนโยบายเรื่องการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์และการกำหนดแนวทางด้านจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงาน มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นธรรม โดยสหกรณ์ต้องจัดทำแนวทางดำเนินการและชักชวนกับผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการกับผู้กระทำผิด โดยในแนวทางควรประกอบวิธีดำเนินการที่เป็นขั้นเป็นตอน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมการกระทำผิดอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการกับผู้กระทำผิดกระทำได้รวดเร็วขึ้น

1.2 ปัญหาการทุจริตอาจป้องกันในเบื้องต้นได้ เช่น คณะกรรมการดำเนินการต้องหมั่นตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ แบ่งแยกหน้าที่ให้ชัดเจน ไม่ให้บุคคลเดียวปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อข้อผิดพลาดและการทุจริต และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ก็คือตัวของบุคลากรในสหกรณ์เอง กล่าวคือ คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ และสมาชิกสหกรณ์ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงเหตุการณ์ที่บ่งชี้ว่ามีการทุจริตหรือข้อผิดพลาดในสหกรณ์ นำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานและการควบคุมภายในสหกรณ์ให้มีมาตรฐานสามารถลดความเสี่ยงในการทุจริตได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 การสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระบบ IT) เชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล และการสร้างเครือข่ายหน่วยงานรัฐและขบวนการสหกรณ์เพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริตในสหกรณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษานี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายออกไป เพื่อจะได้รับข้อมูลครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตของสหกรณ์ประเภทอื่นหรือของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธนาคาร เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบของวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการป้องกันแก้ไขการทุจริตในสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อทราบข้อมูลเชิงลึก

2.4 ควรศึกษานวัตกรรมใหม่ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของสหกรณ์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตรรัฐ

ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณทุกภาคส่วนราชการที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว ญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ บิดา - มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประศาสน์การศึกษาแก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2565). รายงานประจำปี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์. (2558). กรณีศึกษาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายใน. วารสารนักบริหาร, 35(2), 85-94.
- เจริญ เจษฎาวุธ. (2547). การตรวจสอบธรรมาภิบาล : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. นนทบุรี: พอดี.
- ชัยวุฒิ เหมะรังสี. (2561). การศึกษาหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย. 11(3), 353-376.
- เชิญ บำรุงวงศ์. (2552). คู่มือกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์. นนทบุรี: เมืองไทยกิจเจริญ.
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ ศิลปพร ศรีจันเพชร และ จิราพร ศิริวัฒน์. (2554). ผลกระทบของความพยายามในการสอบบัญชีและความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชีต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 4(2), 1-15.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เริงชัย คงสง. (2547). ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับยาเสพติด (ยาบ้า) : ศึกษาเปรียบเทียบเด็กและเยาวชนในระบบและนอกระบบโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในของสหกรณ์. วารสารวิชาชีพบัญชี, 19(3), 2-15.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2557). การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส.
- สาคร บุญเกิด. (2561). การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2561 สหกรณ์การเกษตรสว่างวีระวงศ์ จำกัด. อุบลราชธานี: สหกรณ์การเกษตรสว่างวีระวงศ์ จำกัด.

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4. (2565). รายงานการตรวจบัญชีสหกรณ์เขต 4 .อุบลราชธานี : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4.

Clinton, S. B., Pinello, A. S., & Skaife, H. A. (2014). **The implications of the COSO internal control – integrated framework for internal audit. The Routledge Companion to Risk, Crisis and Security in Business.** New York, NY: Routledge.

Habib, M., & Hossain, M. A. (2013). **Business process management: A comprehensive guide to understanding, designing, and implementing business processes.** New York, NY: McGraw-Hill.

Rittenberg, L. E. (2013). **Business process management: A practical guide to improving your organization's performance.** New York, NY: John Wiley & Sons.

Wright, R. (2013). **Business process management: A step-by-step guide to improving your organization's efficiency and effectiveness.** London: Kogan Page.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** New York: Harper & Row.